

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Gruvberget, Forshaga kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610231 Gruvberget
Mittpunktkoordinat	1374535 - 6621976
Totalareal:	7,5 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet.
Fastigheter:	Forshaga kommun: Hällekil 1:64 & 1:35
Ägandeförhållanden:	Forshaga kommun samt privat

Beskrivning av området

Gruvberget är uppbyggt av den basiska bergarten hyperit. Bergets västsida utgörs av en brant sluttning med åtskilliga lodytor och mossklädda stenblock. I stora delar domineras skogen i området av äldre gran med ett ställvis stort inslag av asp och björk. I områdets nordvästra del ingår ett bördigt bäckdråg med många grova, högstammiga klubbalar. Fältskiktet utgörs i väsentliga delar av låg- och högörter och är ofta utvecklat som en typisk lundflora med arter som blåsippan, trolldruva, vårärt och ormbär. Till de mer ovanliga kärlväxterna hör storrams, vippärt och ögonpyrola. Viktiga element för signalarter/rödlistade arter bland mossor, lavar och vedsvampar är lodytor, grova aspar samt död ved (lågor) av gran. Med stor sannolikhet finns även en intressant och kalkberoende marksvampflora i områdets norra delar.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
9010	Västlig taiga	2,3	
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ	3,3	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Gruvberget är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna i detta Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Västlig taiga (9010)	<i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning. <i>Strukturer och funktioner</i> Grovstammig, lövrik skog med stort inslag av död ved. Jämfört med idag bör lövandelen bibehållas och helst öka. Volymen död ved bör bibehållas eller öka. <i>Typiska arter</i>
Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ (9050)	<i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning. <i>Strukturer och funktioner</i> Volymen död ved av gran bör öka med ca 50 %. Luckighet bör vara ett karaktärsdrag för objektet. <i>Typiska arter</i>

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att ingående naturtyper ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga och 9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
 - Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
 - Olika typer av substrat:
 - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved.
 - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur.
 - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn.
 - Hålträd.
- Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser och födosöksplatser för fåglar.
- Ostörd hydrologi och hydrokemi i sumpskogar och myrmarker.

- Näringsrika basiska jordar och/eller rörligt kalkhaltigt markvatten är en förutsättning för de örtrika granskogarna (naturtyp 9050).
- Påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter och deras populationer får inte ske. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar bevarandestatus hos naturtypen.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Bevarandet av naturvärdena i området är inte förenliga med skogsbruk, som vanligtvis utgör det största hotet mot ingående naturtyper och arter. Skogsbruket orsakar brist på strukturer som gamla och grova träd samt död ved. Avverkningar och virkeshantering med tunga fordon, liksom markberedning och dikning, kan vidare skada viktiga markförhållanden för naturtyperna, speciellt *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ*. Skogsbruk kan leda till förändrad hydrologi och därmed negativ påverkan på vegetations-sammansättningen. På sikt kan ökat kvävenedfall och sur nederbörd utgöra ett hot mot förekomsten av vissa arter i och utanför området, mest känsliga är sannolikt kryptogamerna. Indirekt kan Gruvbergets naturtyper och arter hotas av åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet. Exempelvis kan skogsbruk utanför området påverka de hydrologiska egenskaperna i området.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *västlig taiga* och *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Gruvberget.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Gruvbergets västbrant är klassad som nyckelbiotop och naturvärdesobjekt i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

1999 antog riksdagen mål för miljö kvaliteten inom 15 områden som sedan utmynnade i de 15 Miljömålen. Dessa syftar till att vi inom en generation ska ha löst de stora miljöproblemen. Arbetet konkretiserades 2001-2002 genom att flera delmål antogs. Enligt det andra delmålet till miljömålet ”Myllrande våtmarker” så ska samtliga våtmarksområden i Myrskyddsplanen för Sverige ha ett långsiktigt skydd senast år 2010. På samma sätt står det i delmål ett till miljömålet ”Levande skogar” att ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark ska undantas från skogsproduktion till 2010.

Genom ett regeringsbeslut från 1999 har naturvårdsorganisationen (Naturvårdsverket genom Länsstyrelserna och kommunerna och Skogsvårdsstyrelsen genom Skogsvårdsstyrelserna) fått i uppdrag att säkerställa en del av den areal skyddsvärd skogsmark som ska undantas från

skogsbruk samt skydda myrar i myrskyddsplanen. Säkerställandet ska ske genom användning av de olika verktyg som står till buds:

- Biotopskyddsområden (Skogsvårdsstyrelser)
- Naturreservat (Länsstyrelser och kommuner)
- Naturvårdsavtal (Skogsvårdsstyrelser)

Skogen inom Gruvbergets Natura 2000-område är utpekad som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Länsstyrelsen bedömer att biotopskydd är en lämplig bevarandeåtgärd.

De delar som utgörs av örtrik granskog bör få utvecklas i det närmaste fritt. Punktvisa insatser bör dock göras i hela Natura 2000-området för att gynna de bl. a. för kryptogamfloran värdefulla asparna. Detta sker lämpligen genom ringbarkning av konkurrerande granar. Denna åtgärd får också ett syfte att skapa för kärlväxtfloran gynnsamma, solvarma luckor i beståndet. Sådana luckor har även en positiv effekt på flera krävande marksvampar.

Markägare som berörs av eventuella förslag till åtgärder kommer att informeras för en diskussion om vilka åtgärder som är möjliga/lämpliga för ett långsiktigt bevarande av värdefull skog inom området. I det här sammanhanget vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att staten och markägarna har ett gemensamt ansvar inte bara för skogsproduktion utan också för naturvård i skogen. Åtgärder att diskutera kan därför handla om frivilligt sparande av områden, naturvårdshänsyn vid olika skogsbruksåtgärder, naturvårdsavtal, biotopskyddsområden och/eller naturreservat. När det gäller naturvårdsavtal, biotopskyddsområden och naturreservat ersätter staten berörda markägare för de inskränkningar i skogsbruket som hänsynen till naturvård medför.

Bevarandestatus idag

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktions-skogsbruket är det

största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ

Nationellt

De naturvärden som är relaterade till den här naturtypen består ofta av ett artrikt fältskikt med kärlväxter och marksvampar. Rika orkidélokaler (t ex guckusko och norna) förekommer främst i Jämtland. Områden med gammal skog och lång trädkontinuitet är ovanligt, men i de fall de förekommer har de även mycket höga naturvärden kopplade till grova träd, mycket död ved och stor artrikedom av främst svampar, lavar och insekter. I södra Sverige finns områden med lägre trädkontinuitet av gran, och där lövinslaget är större med bl.a. hassel. Detta beror på en kombination av jordmån, klimat och att skogarna ofta ligger på gammal inägomark som växt igen eller planterats.

Naturtypen är ojämnt fördelad över landet och utgörs i södra Sverige sällan av stora arealer. Naturtypen är vanligast i de kalkrika delarna av den boreala regionen, där Jämtlands län står för den absolut största arealen, speciellt av högörstypen. De kan då utgöra smala stråk i en mosaik tillsammans med t.ex. västlig taiga. Västerbottens-, Uppsala- och Stockholms län är andra delar av landet som hyser större mängd av denna skogstyp, och även i Örebro- och Södermanlands län förekommer den till viss del. Gotlands kalkbarrskogar betas ofta och faller då in under naturtypen.

Gruvberget

Gynnsam bevarandestatus anses uppnådd för de båda aktuella naturtyperna.

För naturtypen *västlig taiga* är arealen begränsad, men det saknas naturliga förutsättningarna för utvidgning av naturtypens areal.

Uppföljning

För att bedöma ingående naturtypers bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Ett nationellt uppföljningsprojekt pågår. Komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning

Referenser

SVS Nyckelbiotopsinventering 1996 (inventeringsresultat "Gruvberget" Björn Ehrenroth)
Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar.*

(www.naturvardsverket.se 2005-01-03)

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000 - Version 4:*
2004-05-05